

-
-
-

Inspraakladder: onderwijskundig model voor leerlingparticipatie

Instrument voor Student Voice

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Verantwoording

2018 SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling, Enschede)

Ontwikkeld voor het ERASMUS PLUS Programma: *Student voice - the bridge to learning (BRIDGE)*

Dit materiaal reflecteert alleen de mening van de auteurs. De Commissie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van het materiaal en het gebruik ervan.

Auteurs: Marianne den Otter, Annette van der Laan en Jeroen Bron

Informatie

SLO, nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Telefoon (053) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

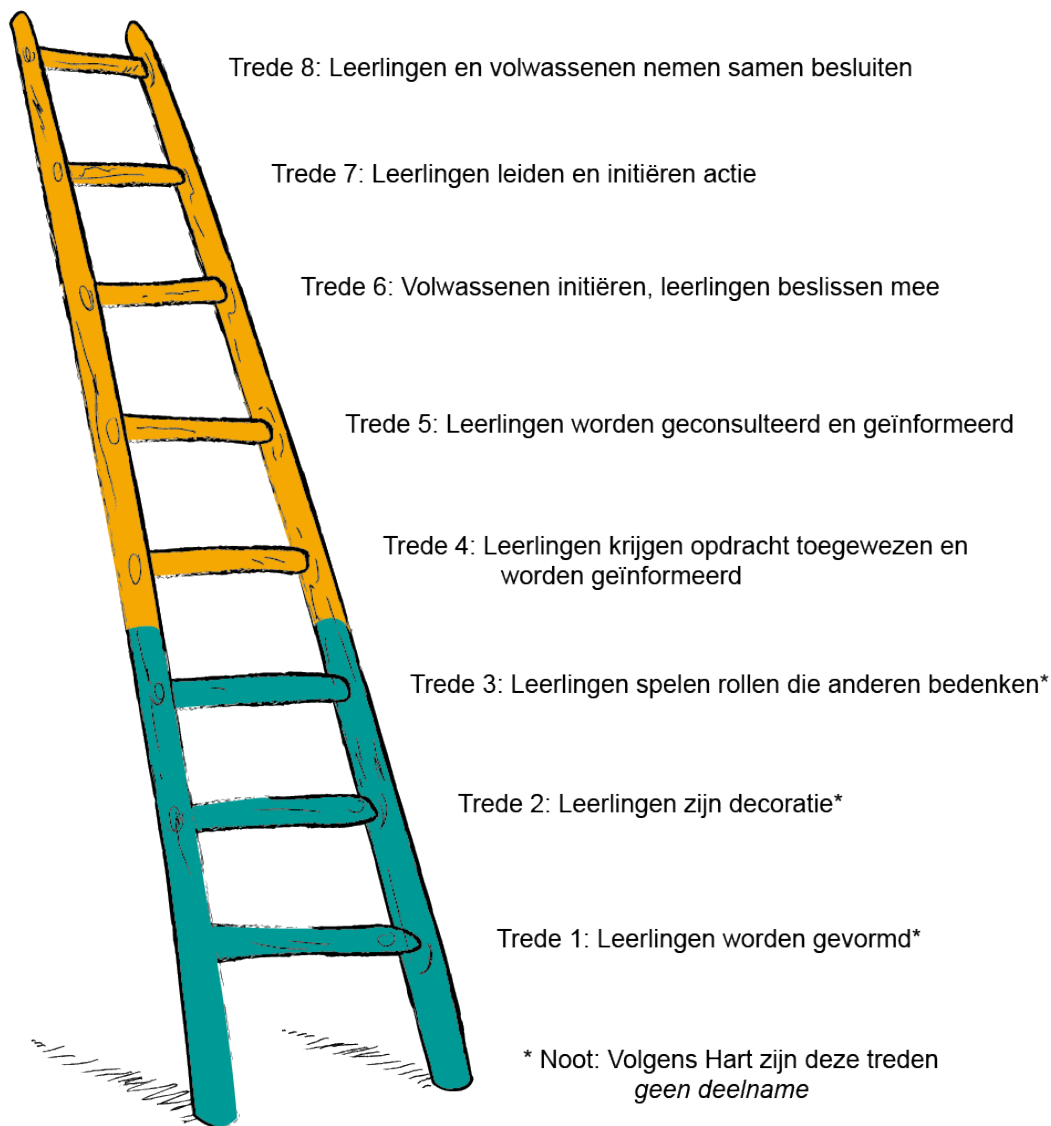

Student Voice
the BRIDGE to Learning

Titel	Inspraakladder: onderwijskundig model voor leerlingparticipatie
Doel	- Bepalen van mate van (huidige) leerlingparticipatie en –inspraak in de klas. - Creëren van bewustwording over het gewenste niveau van leerlingparticipatie en -inspraak.
Korte toelichting	De docent gebruikt de ladder als een manier om de mate van leerlinginspraak bij besluitvorming in de klas te beoordelen. Het biedt informatie over directe betrokkenheid van de leerlingen bij hun eigen leerproces. Dit onderwijskundig model is gebaseerd op de ladder van jongerenparticipatie (Hart, 1992) en is voor een groot deel ontleend aan de tool die ontwikkeld is door Marianne den Otter (2015).
Tijdsinvestering	Ongeveer 45 minuten, waarvan 20 minuten voor de individuele opdracht, 10 minuten voor de groepsdiscussie en 15 minuten voor het schrijven van een gezamenlijk plan van aanpak.
Benodigde materialen	Werkblad 1: Waar staan leerlingen op de ladder? Werkblad 2 : De inspraakladder
Rol leerkracht	Leider
Rol leerling	Deelnemer
Ontleend aan	Otter, den M. (2015). <i>Voicing: geef leerlingen een stem. 9 Aanraders</i>. Dordrecht: Instondo. Hart, R. (1992). <i>Children's participation from tokenism to citizenship</i>. Florence: UNICEF Innocenti Research Centre.
Referenties	Thomson, P. (2011). Coming to terms with 'voice'. In Czerniawski, G., Kidd, W. (Eds.), <i>The student voice handbook: Bridging the academic/practitioner divide</i>. Bingley: Emerald Group. Cook-Sather, A. (2006). Sound, presence and power: Student voice in educational research and reform. <i>Curriculum inquiry</i>, 36(4), 359-390.

Context

Roger Hart (1992) heeft een ladder ontwikkeld die de inspraak van jongeren bij besluitvorming aangeeft en de mate van betrokkenheid visualiseert. De ladder bestaat uit acht stappen, wat een bepaald niveau van deelname aan de besluitvorming impliceert. De ladder begint met een minimale inspraak van jongeren bij de besluitvorming. De mate van invloed en betrokkenheid neemt toe, naarmate de jongeren hoger op de ladder komen te staan en zijn/haar invloed op het besluitvormingsproces steeds meer toeneemt. De ladder begint met non-participatie en eindigt bij volwaardige participatie van jongeren en bestrijkt alle variaties daartussen.

Bewerkt van: Hart, R. (1992). *Children's Participation from Tokenism to Citizenship*. Florence: UNICEF Innocenti Research Centre.

Marianne den Otter (2015) heeft deze ladder als input gebruikt voor de ontwikkeling van een instrument voor primair onderwijs-leerkrachten. Het doel van de inspraakladder voor onderwijssituaties is het bepalen van het niveau waarop studentenparticipatie en –inspraak in het onderwijs en in de klas plaatsvindt. De acht treden van de ladder van Roger Hart worden gecombineerd met een aantal onderwijskundige toepassingssituaties, waarbinnen er mogelijkheden liggen om student voice en leerlingbetrokkenheid te bevorderen en toe te passen. Het gaat om het aangeven in welke mate de leerlingen een stem hebben in of bij:

- het bepalen van de inhoud en leerdoelen;
- de keuze die een leerling geboden wordt bij het kiezen van een aanpak bij leertaken;
- het inrichten van de omgeving;
- het met wie en wanneer samenwerken, en
- het aangeven van suggesties over tevredenheid en eigen welzijn.

Elk van deze activiteiten wordt door leerkrachten beoordeeld op de mate waarin studenten over deze kwesties mogen praten en ze de mogelijkheid, vrijheid en autonomie hebben om deze kwesties te beïnvloeden (student voice).

"Student voice" is gedefinieerd als een recht voor studenten om hun mening te geven, en om invloed te hebben op mensen die beslissingen nemen en om ook actief deel te nemen aan besluitvormingsprocessen (Thomson, 2011). Het concept 'Student Voice' is gerelateerd aan het stimuleren van democratie-in-actie en geeft studenten de mogelijkheid om een stem in hun onderwijs te hebben. Studenten hebben een uniek perspectief op leren,

onderwijzen en scholing; hun inzichten rechtvaardigen niet alleen de aandacht maar ook de reactie van volwassenen; en rechtvaardigt het ook dat zij de kans moeten krijgen om actief vorm te geven aan hun opleiding (Cook-Sather, 2006: 359-360)". De centrale aspecten van de stem van studenten zijn daarom "geluid, aanwezigheid en kracht", wat aangeeft dat studenten een stem hebben in de zin dat ze hun stem, meningen en ervaringen kunnen uiten en delen. De studenten krijgen een platform om uit te spreken en gehoord te worden en dat ze daadwerkelijk hun situatie kunnen veranderen, en een actieve rol in de besluitvorming hebben.

Samenvatting

Dit instrument bestaat uit het invullen van twee werkbladen waarmee de leerkracht het huidige en gewenste niveau van studenteninspraak bij het vormgeven van hun eigen leerproces in het onderwijs kan beoordelen. Tabel 1 beschrijft drie stappen voor het in kaart brengen van de huidige en gewenste leerlinginspraak in de klas en op de school. Het gaat om het beantwoorden van de onderliggende vraag: waar staat de leerling op de inspraakladder en wat willen we als docententeam verbeteren en/of nastreven? Dit doet elke leerkracht door eerst de mate van participatie van leerlingen binnen de eigen klas/school te peilen. Iedere leerkracht vult werkblad 1 en daarna werkblad 2 in (stap 1). Als iedere leerkracht dit heeft ingevuld, worden de uitkomsten verzameld en gaat men met elkaar in gesprek door analyse en interpretatie van de ingevulde werkbladen (stap 2). Dit proces wordt afgesloten met het gezamenlijk ontwikkelen van een plan met suggesties: wat gaan we doen om de leerlingbetrokkenheid te verbeteren? (stap 3).

Tabel 1 *Stappen bij het bepalen van leerlingparticipatie in de klas*

Stappen	Activiteit
1. Individuele opdracht	Invullen van werkbladen 1 en 2: peil de huidige/gewenste participatie van leerlingen
2. Groepsdiscussie	Analyseer en interpreteer de individuele opbrengsten
3. Ontwikkeltaak	Formuleer een plan van aanpak met verbetersuggesties ten aanzien van leerlingparticipatie

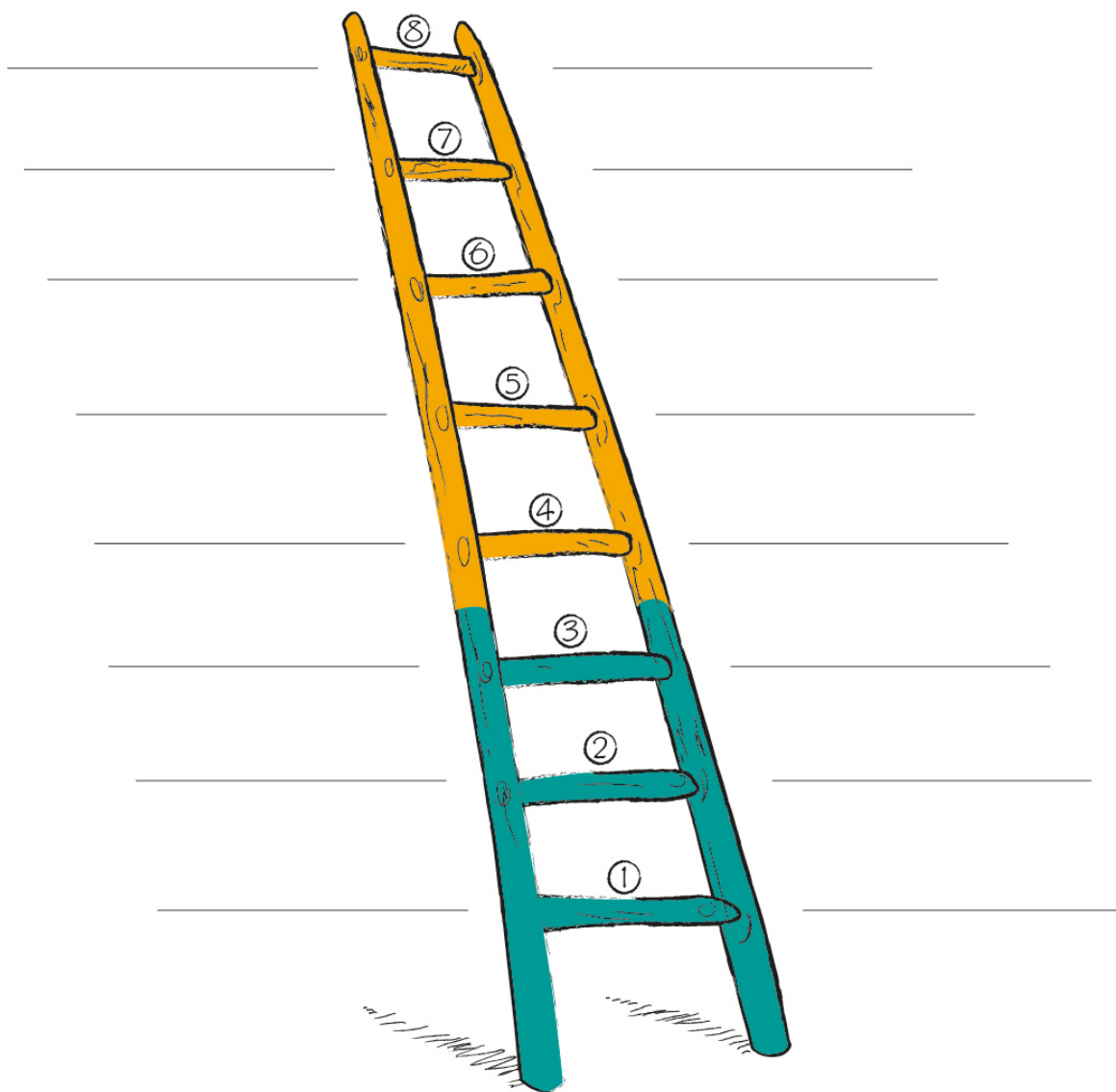
Werkblad 1: 'Waar staan leerlingen op de ladder?'

- Vul in:
1. Zet een 'X' bij de trede van huidige participatie van leerlingen
 2. Zet een '0' bij de trede van de ideale participatie van leerlingen

	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4	Trede 5	Trede 6	Trede 7	Trede 8
In welke mate krijgen leerlingen een stem:	leerlingen worden gevormd	leerlingen zijn decoratie	leerlingen spelen rollen die anderen bedenken	leerlingen krijgen opdrachten toegewezen en worden geïnformeerd	leerlingen worden geconsulteerd en geïnformeerd	volwassenen initiëren, leerlingen beslissen mee	leerlingen leiden en initiëren mee	leerlingen en volwassenen nemen samen besluiten
bij het bepalen van inhouden, leerdoelen van vakken								
bij het bepalen van aanpak leertaken: • planning, rooster • eigen keuzes								
bij inrichten omgeving: • klas, aula, schoolplein								
bij samenwerken • keuzes, beslissingen • project, thema's								
bij bepalen tevredenheid onderwijs								
Hoe weet je dat? Leg uit waarom je een 'x' of '0' hebt geplaatst								

Werkblad 2: 'De inspraak ladder'

- Neem de in werkblad 1 geplaatste 'x'en' over aan de linkerkant op de corresponderende treden van de ladder in onderstaand werkblad en de 'o's' aan de rechterkant.
- Schrijf op de lijnen naar welke leerling activiteiten ze verwijzen (stem bij leerinhoud, bij aanpak, bij bepalen leeromgeving, etc).
- Bespreek met elkaar wat opvalt. Gebruik dit als input voor het schrijven van het (verbeter)plan.

Bewerkt van: Hart, R. (1992). *Children's Participation from Tokenism to Citizenship*. Florence: UNICEF Innocenti Research Centre.

Als landelijk kenniscentrum leerplanontwikkeling richt SLO zich op de ontwikkeling van het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. We werken met het onderwijsveld aan de doelen, kaders en instrumenten waarmee scholen hun opdracht vanuit een eigen visie kunnen vervullen.

We brengen praktijk, beleid, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek samen en stellen onze expertise beschikbaar aan onderwijs en overheid, bijvoorbeeld in de vorm van leerplannen, tools, voorbeeldlesmaterialen, conferenties en rapporten.

Hoofdlocatie
Piet Heinstraat 12
7511 JE Enschede

Nevenlocatie
Aidadreef 4
3561 GE Utrecht

Postadres
Postbus 2041
7500 CA Enschede

T 053 484 08 40
E info@slo.nl
www.slo.nl

 [company/slo](https://www.linkedin.com/company/slo)
 [SLO_nl](https://twitter.com/SLO_nl)